

Erkki Keldo
Majandus- ja tööstusminister
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Meie: 29.09.2025 2-5/50_2025

Pöördumine seoses alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega

Austatud minister Keldo

Esitasite Eelnõude Infosüsteemi koostöölastamiseks ja arvamuse andmiseks alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokratia vähendamine) eelnõu. Kobareelnõust keskendun alkoholiseaduse muutmisele.

Võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS) § 15 lg 1 kohaselt on soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik sõltumatu ja erapooletu asjatundja, kes tegutseb iseseisvalt. Sama seaduse § 16 p 4, 5 ja 6 sätestavad voliniku pädevuse seaduste, eelnõude ja õigusaktide täiendamise kohta ning p 9 üldise edendamise kohustuse.

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 9 lg 2 kohaselt peab riiklikke poliitikaid planeerides, ellu viies ja hinnates arvestama kuidas rakendatavad meetmed mõjutavad naiste ja meeste olukorda ühiskonnas.

Olen igati nõus, et riigi toimimise seisukohast on oluline tarbetu bürokraatia vähendamine. Samuti olen nõus, et ettevõtluse toetamine on nii majanduse kui kogu ühiskonna edu ja jõukuse jaoks kriitilise tähtsusega.

Alkoholiseaduse peamisi muudatusi ei saa aga nimetada bürokraatia vähendamiseks, vaid väga sisulisteks muudatusteks Eesti

alkoholipoliitikas. Need muudatused võivad oluliselt mõjutada mitmete ühiskonnagruppide tervist ja heaolu.

Muudatuste eesmärk on vastavalt seletuskirjas toodule suurendada e-kaubanduse paindlikkust. Sisuliselt tähendavad eelnõuga tehtavad muudatused aga seda, et alkoholi müümine ja ostmine veebikeskkonnas muutub lihtsamaks ja alkohol ise senisest kättesaadavamaks.

2024. aastal tarbiti Eestis keskmiselt 10,7 liitrit absoluutalkoholi inimese kohta. Iga neljas 16-64-aastane mees on suure terviseriskiga tarvitaja, naiste seas on neid 10-12% vahemikus. Oluline on siin välja tuua, et kui meeste puhul on aastate lõikes terviseriskiga tarvitajate osakaal vähenenud, siis naiste seas püsib see stabiilsena. Samuti näitavad uuringud, et kuigi mehed tarvitavad alkoholi sagedamini kui naised, on pikaajalises võrdluses vähemalt kord nädalas alkoholi tarvitavate meeste osakaal pigem vähenenud (47% aastal 2014 vs 46% 2024), naiste seas aga on vastav näitaja märgatavalt suurenenud (16% vs 27%) (Tervise Arengu Instituut (TAI)). Seega on alkoholi tarvitamises soolised eripärad ning alkoholikahjud ühiskonnas meestele ja naistele erinevad.

Alkoholi tarvitamist mõjutavad alkoholi õiguslik kättesaadavus (nt joomise minimaalne lubatud vanus, müügiaeg), majanduslik kättesaadavus (alkoholi jaehind) ja füüsiline kättesaadavus (nt müügikohtade lähedus). Piirangud kujundavad peale otsese alkoholi kättesaadavuse ka arusaamu lubatavast ja taunitavast ning mõjutavad seetõttu keskkonnafaktorina ka noorte alkoholitarbimist. (Wagenaar ja Perry (1994))

Testostlemise uuringud kinnitavad, et hoolimata vanusepiirangust on alkohol noortele kergesti kättesaadav ning dokumenti küsitakse ostul vaid umbes pooltel juhtudel (TAI). Tehnoloogia areng ei ole siin kaasa toonud olukorra paranemist, pigem vastupidi – kaupluste iseteeninduskassades küsiti dokumenti isegi harvemini – vaid 30%-l juhtudest (samas). Veebikeskkonnas osteldes on need riskid veelgi suuremad - arvestades, et noored kasutavad alkoholi kättesaamiseks ka vanemate tuttavate abi, ei ole vastupidiselt käesoleva seaduse seletuskirjas toodule alust arvata, et e-identimise süsteemi vahendite kaudu risk alaealistele alkoholi müüa sel viisil maandatakse. Vastupidi, eelmisel aastal läbiviidud TAI kaugmüügi testostlemise tulemused näitasid, et 81% kaugmüügi testostude puhul anti alkohol vanust kindlaks tegemata üle (TAI).

Alkohol on Eestis juba praegu laialdaselt kättesaadav – 90% inimestest jõuab esimese müügikohani 10 minutiga (Sotsiaalministeerium). Alkoholi kaugmüügi seoseid tarbimise suurenemise ja joomise normaliseerimisega on leitud ka arvukates rahvusvahelistes teadusuuringutes (näiteks Jimikaye B. Courtney et al 2025, Cassian Duthie et al 2023 jne).

Alkoholipoliitika peegeldub elanike käitumises – alkoholi tarbimine oli 2013-2018 aastatel langustrendis, kuid pöördus peale 2019.a leevendatud aktsiise jälle tõusule (Rehm et al 2025). Soodustades alkoholi e-müüki, suurendab riik selle kättesaadavust nii täiskasvanud elanikkonnale kui alaealistele.

Nii WHO (Maailma Tervishoiuorganisatsioon), OECD (Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon), valdkonna eest vastutav Sotsiaalministeerium kui riiklik arengudokument "Alkoholipoliitika arengusuunad 2025-2035" on erinevalt alkoholiseaduse eelnõust soovitanud piirata või lausa keelata alkoholi kaugmüük.

Lähtuvalt eelnevast juhin Teie tähelepanu, et antud kooskõlastamisele esitatud eelnõus ja selle seletuskirjas puudusid planeeritava seaduse mõjuhinnangud erinevatele elanikkonna gruppidele, sealhulgas soolises vaates. Nõustuda ei saa sotsiaalse mõju hinnanguga, mis väidab, et mõju on väheoluline ja positiivne kuna luuakse täiendav kanal vanuse kontrolliks.

Palun Teil teha vastavasisulised täpsemad analüüsid kaasates selle valdkonna eksperte, tuues välja riskid ning nende maandamise mehhanismid.

Lugupidamisega,
Christian Veske
Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik
/allkirjastatud digitaalselt/